

WIELKIE
PYTANIA

GRZEGORZ
SZYMANOWSKI

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania filozofii zakres rozszerzony dla szkoły ponadpodstawowej (LO, Technikum)

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – prof. Radosław Cezary Gwizdon
dr Jan Łukasiuk
Katarzyna Szczepkowska-Szczęśniak
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Przykłady definicji.

Klasa / czas trwania lekcji:

klasa I/ czas 2x45 min

Cele:

Po lekcji uczeń:

- a) znajduje po jednym przykładzie z dowolnie wybranych tekstów: nieadekwatność; niezrozumiałość definiensa; ignotum per ignotus; błędne koło;
- b) usuwa znalezione wady – czyli konstruuje poprawki do poznanych tekstów;
- c) dla uczniów zdolnych – konstruuje samodzielnie definicję z dziedziny języka polskiego (korelacja, materiał spoza podstawy).

Metody/Techniki/Formy pracy**Metody i techniki pracy:**

narzędzia TOC, przekład intersemiotyczny (typy poszczególnych definicji – na rysunki), podział klasy na mniejsze grupy (związane z zaobserwowanymi deficytami), burza mózgów, tzw. mówiąca tablica. Sugerowane zastosowanie oceniania kształtującego (OK). Zmiana układu sali lekcyjnej (przystosowanie do pracy w grupach, dostosowanie do zauważonych dysfunkcji). W przypadkach uczniów z SPE – wykorzystanie TOC do analizy definicji, zwiększona ilość czasu na zadania.

Środki dydaktyczne:

Narzędzia TOC (chmurki, gałąź logiczna, narzędzia ambitnego celu); karteczki dla uczniów (zielone, żółte, czerwone) – do pracy z OK; materiał na stacjach – narzędzia TOC, materiały do rysowania (Kořakowski: 371-375).

Opis przebiegu lekcji:

- a) Zapisujemy na tablicy NaCoBeZU: Czym jest dobra definicja?
- b) Zmiana konfiguracji sali lekcyjnej na dostosowaną do metody stacji – cztery stanowiska, powinny mieć podłączone do sieci komputery (laptopy), przygotowane książki – słowniki i wydrukowane narzędzia TOC (na każdym stanowisku inne – chmurki, gałąź logiczna, narzędzia ambitnego celu). Na stanowiskach leżą też: ćwiczenia, arkusze papieru A1.

Ćwiczenia na stanowiskach (definicje-cytaty, trzeba je opisać):

- 1. ponieważ oczy mają zdolność odbierania docierającego światła, dzięki tej zdolności oczy mogą oglądać obrazy;
- 2. Metaetyka to dział filozofii, który podejmuje problemy metaetyczne.

3. Koniugacja drożdży – fuzja haploidalnych komórek drożdży prowadząca do diploidii.
 4. Żołnierz to osoba pełniąca służbę wojskową.
 5. Miłość to uczucie, które się posiada, gdy się ma takie uczucie, o którym się nie wie, co to za uczucie.
- a) Dzielimy uczniów na 4 grupy. Każda ma do dyspozycji swój kolor pisaka i ma za zadanie zidentyfikować typ błędu definicji oraz podjąć próbę poprawki tekstu. Grupa ma 15 minut na poszukiwanie odpowiedzi na danej stacji i krótkie opisanie jej na arkuszu. Potem następuje zmiana – grupa przechodzi do następnej stacji, zostawia swoje wnioski na arkuszu, na którym pisała już poprzednia grupa. Po przejściu przez wszystkie stacje kończymy i każda grupa prezentuje wszystkie zapisane wnioski, dodając własne podsumowanie. Uczniowie z SPE mogą zostać przy wybranej stacji i znalezione tam ćwiczenie wyjaśnić poprzez rysunek lub narzędzia TOC.
 - b) Podsumowujemy ćwiczenie stosując burzę mózgów. Wybrany uczeń zapisuje wyniki na tablicy. Możemy zastąpić to ćwiczenie (przy dużej liczbie uczniów z SPE) tzw. mówiącą tablicą.
 - c) Sprawdzamy, czy pojawiło się już „zielone światło” (dla OK). Jeżeli tak, prosimy o podsumowanie i syntetyczne wnioski. Jeśli nie – rozdajemy uczniom gałąź logiczną (4 egzemplarze na parę uczniów), by w parach rozpisali przykłady (nieadekwatność, niezrozumiałość definiensa, ignotum per ignotus, błędne koło) i wyjaśnili, dlaczego tego typu rozumowania są błędne. Samoocena, ocena koleżeńska w parach.

Komentarz metodyczny

Zajęcia zostały przygotowane zgodnie z założeniami konstruktywizmu (patrz: program s. 2-3 i bibliografia). Działania bazują na pracy w grupach. Warto tak ustalić grupy, by uczniowie z SPE byli w każdej. Należy przygotować się na nietypowe i pozawerbalne prezentacje. Nauczyciel musi pełnić rolę kontrolera zachowań i reagować na bieżąco. Podczas zajęć nauczyciel modyfikuje ćwiczenia, zadania i polecenia tak, by były one wykonywane także przez uczniów o niższym potencjale. Dla uczniów zdolnych są proponowane zadania trudniejsze. Uczniowie z SPE powinni być wspierani według indywidualnych zaleceń. Nie tworzymy z nich osobnej grupy, ale dostosowujemy zadanie do ich możliwości. Uczniowie ci otrzymują pomoc w czytaniu poleceń i treści zadań, dokładną analizę treści i utwierdzanie się, że uczeń rozumie, wydawanie krótkich i konkretnych poleceń, wydłużenie czasu na pracę z tekstem i wykonanie prac pisemnych, sprawdzanie stopnia zrozumienia tekstu i poleceń, zapis trudnych, nowych terminów na tablicy, zwracanie uwagi uczniom na poprawność zapisów oraz ćwiczenia utrwalające, pomoc w wykonywaniu rysunków, schematów. Zastosowanie

zasady OK wymusza ocenianie w tym stylu, zwłaszcza jeśli czynności są dość proste. Ogromne znaczenie ma tutaj ocena koleżeńska i samoocena.